

Tweetalig onderwijs werkt

woensdag 19 januari 2011 13:16

Een team onderzoekers van de Rijksuniversiteit Groningen heeft – in opdracht van het Europees Platform en van het landelijk netwerk tweetalig onderwijs (tto) – onderzoek gedaan naar de vormgeving en de prestaties van het tweetalig vwo-onderwijs in Nederland.

De wetenschappers presenteren hun bevindingen in een rapport. Nu is de publiekversie van het onderzoeksverslag verschenen. Eugene Bernard, voorzitter Raad van Bestuur Ons Middelbaar Onderwijs, krijgt vandaag in Waalwijk het eerste exemplaar overhandigd.

De bijna 25.000 leerlingen in het tweetalig havo en vwo doen het goed. Dat blijkt uit hun scores voor Engels op het centraal schriftelijk eindexamen en uit de indrukken die docenten en visitatieteams hebben van hun prestaties.

Dit blijkt ook uit een vergelijking van gegevens van tto-scholen met niet-tto-scholen. De leerlingen van tto-scholen scoren in klas 3 aanzienlijk hoger op Engelse toetsen dan leerlingen in het reguliere onderwijs in Nederland én in omringende landen. De resultaten die de tto-leerlingen behalen voor de andere vakken wijken overigens niet af van het landelijk gemiddelde. Er zijn geen negatieve effecten van tweetalig onderwijs gerapporteerd.

Hoe werkt het precies?

Het tweetalig onderwijs is dus een succes. De vraag dringt zich op waardoor dat komt. Wanneer en waar leren tto-leerlingen meer en sneller? Waarom verlopen leerprocessen anders en beter? Hoe kunnen zowel tto-scholen als reguliere scholen profiteren van veranderde inzichten in het leren van vreemde talen?

Een team wetenschappers van de Rijksuniversiteit Groningen heeft antwoord gezocht op deze vragen. De onderzoekers hebben zich daarbij gericht op het vwo. In een rapport dat medio 2010 is verschenen, bevestigen ze dat tto-leerlingen in het vwo significant betere scores halen voor Engels dan leerlingen in het reguliere onderwijs. De wetenschappers geven aan wat de verschillen zijn in taalverwerving in de twee typen onderwijs en hoe scholen met deze kennis hun voordeel kunnen doen. Een van hun meest opvallende bevindingen is dat tto-leerlingen niet alleen een hoger taalvaardigheidniveau halen, maar dat hun taalgebruik authentiek is dan dat van leeftijdgenoten in het reguliere vwo: het klinkt natuurlijker.

Onderwijsvernieuwing

Tweetalig onderwijs (tto) is een onderwijsvernieuwing die werkt. Scholen voor voortgezet onderwijs die deze vernieuwing hebben ingevoerd, bieden de helft van hun lessen aan in het Engels (één school in het Duits). Het concept van het tweetalig onderwijs is begin jaren negentig ontwikkeld door een aantal scholen. Ze kregen daarbij steun van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap én van het Europees Platform. Medio 2010 waren er

151 tto-afdelingen verdeeld over 121 scholen. Tot voor kort werd het tweetalig onderwijs alleen toegepast in havo- en vwo-afdelingen. Onlangs zijn ook de eerste tweetalige vmbo-afdelingen van start gegaan, en er zijn er meer in voorbereiding.

Europees Platform

Het Europees Platform - internationaliseren in onderwijs laat leerlingen over grenzen heen kijken. Als centrum voor internationalisering van het Nederlandse onderwijs stelt het leerlingen, leraren en schoolleiders in staat Europa en de rest van de wereld te ontdekken. Het Europees Platform ondersteunt basisscholen, scholen voor voortgezet onderwijs, lerarenopleidingen en de volwasseneneducatie.

Sinds 1994 werken de scholen met een tto-afdeling samen in een landelijk netwerk. Dit netwerk wordt gecoördineerd door het Europees Platform. De samenwerking omvat thema's als certificering, materiaalontwikkeling en standaardisering.

Vraag en antwoord

Wat is tweetalig onderwijs (tto) in het voortgezet onderwijs?

Bij tweetalig onderwijs (tto) volgen leerlingen een groot deel van het onderwijs in een andere taal. De meeste scholen kiezen voor Engels als tweede taal, maar ook Duits wordt aangeboden. In de onderbouw havo/vwo is minstens 50 % van de lessen in de andere taal. In de onderbouw vmbo vindt 30 % van het onderwijs in de andere taal plaats, vaak in projectvorm. Daarnaast doen tto-leerlingen veel kennis op over Europa en de wereld daarbuiten en werken ze samen met leeftijdgenoten in andere landen. In de bovenbouw van het voortgezet onderwijs wordt nog steeds veel aandacht aan de andere taal besteed, maar bereiden de leerlingen zich ook voor op het Nederlandse eindexamen. Tweetalig onderwijs is ontwikkeld door de scholen zelf in samenwerking met het Europees Platform.

- [Kenmerken tweetalig onderwijs](#)
- [Vakken onderbouw op tto-scholen](#)
- [Vakken bovenbouw op tto-scholen](#)
- [Tto in het vmbo](#)
- [Eindexamen en certificaat](#)
- [Kwaliteit van het tto](#)
- [Meer informatie over tto](#)

Kenmerken tweetalig onderwijs

De scholen voor voortgezet onderwijs die tto aanbieden, hebben met elkaar en in samenspraak met het Europees Platform een standaard opgesteld. Een aantal kenmerken van het tto zijn:

- maximaal 50% van de lessen mag in het Engels;
- de docenten, waaronder vaak 'native speakers', hebben een speciale tto-opleiding gehad met daarin aandacht voor taalvaardigheid en tto-didactiek;

- het onderwijs in de vreemde taal mag niet ten koste gaan van het Nederlands;
- de school moet de leerlingen internationale activiteiten aanbieden.

Vakken onderbouw op tto-scholen

In de onderbouw wordt ten minste 50 % van het onderwijs in de vreemde taal gegeven. De scholen zorgen ervoor dat uit de onderstaande groepen vakken minimaal 1 vak in die vreemde taal wordt aangeboden:

- zaakvakken zoals geschiedenis en aardrijkskunde;
- bètavakken zoals wiskunde, natuurkunde, biologie;
- andere vakken zoals tekenen, muziek of lichamelijke opvoeding.

Daarnaast zijn er ook extra lessen Engels. Soms worden afhankelijk van hoe de school het tto-onderwijs inricht, naast de reguliere profielen en leerwegen ook apart extra vakken aangeboden zoals drama, Europakunde of Science.

Vakken bovenbouw op tto-scholen

In de bovenbouw wordt nog steeds extra aandacht besteed aan de andere taal, maar werken de leerlingen ook toe naar het Nederlandse eindexamen. Daarom zijn de vakken die in de vreemde taal worden aangeboden meer algemeen vormend van aard. Ze worden ook niet met een centraal eindexamen afgesloten; het vak culturele en kunstzinnige vorming is hier een voorbeeld van.

In de vrije ruimte kunnen de leerlingen extra uren Engels volgen en worden ze voorbereid op een apart examen Engels van het Internationaal Baccalaureaat. Dit is een tweejarig programma op vwo-niveau. Daarnaast kunnen leerlingen deelnemen aan internationale activiteiten, hun werkstuk in de vreemde taal schrijven of een stage in het buitenland volgen.

Tto in het vmbo

Het tto wordt ook in het vmbo ingevoerd. In het schooljaar 2010-2011 start een aantal vmbo-scholen met het tweetalig onderwijs in alle leerwegen inclusief de beroepsgerichte leerwegen. De combinatie is meestal Nederlands-Engels, maar de scholen zijn vrij om een andere moderne taal te kiezen. De scholen mogen aanvullende toelatingseisen stellen (cito-score, motivatie, advies basisschool).

Eindexamen en certificaat

Leerlingen van tto-scholen doen gewoon Nederlandstalig eindexamen en halen een regulier diploma vwo, havo of vmbo. Daarnaast krijgen ze een certificaat waaruit de extra competentie (meestal Engels) blijkt. Er zijn certificaten voor:

- leerlingen die met succes de onderbouw tweetalig hebben gedaan;
- leerlingen die tweetalig onderwijs tot het eindexamen hebben gevolgd;
- leerlingen die de laatste twee jaar van havo of vwo het vak English B (higher level) of English A2 (standard of higher level) hebben gevolgd. Deze vakken sluiten ze af met een examen van het IB (International Baccalaureate). Bij een voldoende resultaat krijgen ze het IB-English A2 Certificate. Het IB-English certificaat wordt internationaal erkend.

Het certificaat voor leerlingen van een t-vmbo-school wordt erkend in het mbo.

Kwaliteit van het tto

Het Europees Platform bewaakt de kwaliteit van tto-scholen. Hiervoor is een standaard ontwikkeld. Na een beoordeling op basis van de standaard, kan een school een certificaat krijgen. Scholen die tto Nederlands-Engels in het voortgezet onderwijs aanbieden, kunnen een keurmerk voor hun tto-afdeling aanvragen bij het Europees Platform.

Meer informatie over tto

De meeste tto-scholen geven via hun eigen website specifieke informatie over de lessen. Een overzicht van tto-scholen vindt u op de website van het Europa Platform / Landelijk netwerk tweetalig onderwijs. Op deze website vindt u ook uitgebreide informatie over de standaard voor het tto.

Tweetalig onderwijs stimuleert leercapaciteit bij kinderen

Kinderen die al van jonge leeftijd een deel van de leerstof op school in een andere taal krijgen, hebben een beduidend grotere leercapaciteit dan hun leeftijdsgenootjes. Voor het eerst wordt dit ook bewezen door beeldmateriaal. Onderzoekers van de Vrije Universiteit Brussel hebben de hersenactiviteit van een- en tweetalige kinderen in beeld gebracht. Hieruit blijkt dat de hersenen van tweetalige kinderen veel minder inspanning moeten leveren bij eenvoudige rekenopdrachten. Wetenschappers van de Vrije Universiteit Brussel ijveren al vijftien jaar voor een veralgemeend tweetalig onderwijsaanbod in Nederlandstalige scholen, maar meer dan enkele proefprojecten (5 in Brussel, 9 in Vlaanderen) heeft dat op Nederlandstalig niveau voorlopig nog niet opgeleverd. Onze Franstalige landgenoten hebben de boodschap wel begrepen en zitten al een stuk verder op het gebied van meertalig onderwijs.

De voordelen van meertalig onderwijs zijn nochtans legio. Door een aantal lessen in het Frans te volgen – twintig procent is al voldoende – kunnen de kinderen op een geïntegreerde en natuurlijke manier de tweede taal leren. Tegenstanders vrezen dat dit ten koste zou gaan van de eigen moedertaal of van de beheersing van de leerstof, maar onderzoek heeft intussen veelvuldig aangetoond dat deze angst ongegrond is. Meer nog: uit recent onderzoek van prof. dr. Piet Van de Craen en enkele collega's van de Vrije Universiteit Brussel blijkt dat meertalig onderwijs zelfs een hele reeks troeven biedt. Voor het eerst brengen zij deze nu ook in beeld door middel van hersenscans.

Niet alleen gebeurt de verwerving van de tweede taal bij meertalig onderwijs veel optimaler dan op de traditionele manier, maar bovendien blijkt deze aanpak ook heel wat positieve effecten te hebben op de taalvaardigheid in de moedertaal. De stof die in de tweede taal wordt onderwezen, wordt even goed beheerst en in sommige gevallen zelfs beter dan wanneer die in de moedertaal wordt gegeven. Zo noteerden sommige scholen met name voor het vak wiskunde opvallend goede resultaten. Dit positieve effect deed zich wel voornamelijk voor op het basisschoolniveau.

Het basisprincipe is eenvoudig: om delen van de leerstof in een andere taal te volgen, moeten de hersenen actiever zijn tijdens het leerproces. Hersenen die geprikkeld en uitgedaagd worden, presteren beter net zoals de spieren van een atleet sterker worden door training. Er worden meer neuronale verbindingen gemaakt, vooral op jonge leeftijd. Voor een optimaal resultaat kan men dan ook het best zo vroeg mogelijk beginnen met meertalig onderwijs, bijvoorbeeld van in de kleuterklas.

De positieve effecten van tweetaligheid zijn ook duidelijk te zien op de hersenscans die de onderzoekers maakten van kinderen die eenvoudige bewerkingen voorgelegd kregen. Op de scans is een duidelijk verschil te zien tussen een- en tweetalige kinderen. De hersenen van eentaligen vertonen bij de oefening een duidelijke inspanning, terwijl de hersenen van de tweetalige kinderen helemaal geen werkdruk vertonen. De hersenactiviteit van de kinderen uit het tweetalig onderwijs, ligt ergens in het midden tussen deze twee extremen. Dit bewijst dat tweetaligheid zelfs voor non-verbale taken een gunstig effect heeft op de hersencapaciteiten.

toegevoegd : [18/08/2009](#)

Bron : [VUB](#)